

บทที่ 4

การดำเนินงานของโครงการ

ผู้รับผิดชอบและบริหารงาน

โครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ดำเนินงานและรับผิดชอบโดย กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีคณะผู้บริหารงานโครงการ ประกอบด้วย คณะที่ปรึกษา คณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการบริหาร ดังต่อไปนี้ คือ

1. คณะที่ปรึกษา

คณะที่ปรึกษาของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ มีหน้าที่ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำและให้ข้อคิดเห็นแก่คณะกรรมการบริหารของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เพื่อให้การดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เป็นไปด้วยดี และเป็นไปตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งประกอบด้วย

มจ. ศักดิ์พันธุ์เพ็ญศิริ ศักดิ์พันธุ์ องคมนตรี	ประธานคณะที่ปรึกษา
สมาคมเกษตรกรสัมพันธ์แห่งประเทศไทย- (นายณัติ วัฒนแก้ว)	ที่ปรึกษา
ผู้ว่าการไลออนส์สากล ภาค 310 เอ.	"
ผู้ว่าการไลออนส์สากล ภาค 310 บี.	"
ผู้ว่าการโรตารี ภาค 330 แห่งประเทศไทย	"
ประธานกรรมการอำนวยการราชตฤณมัยสมาคม- แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์	"
ประธานกรรมการอำนวยการราชคริสตาสไมล์- แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์	"

2. คณะกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหารของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินงานกิจการต่าง ๆ ของธนาคารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามพระราชดำริ รวมทั้งการศึกษาระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ พิจารณานุมัติโครงการ และจัดหาเงินทุนและสัตว์เพื่อนำมาใช้ดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ตลอดจนการดำเนินงานอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เป็นไปด้วยดีและกว้างขวางยิ่งขึ้น

คณะกรรมการบริหารของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ประกอบด้วย

อธิบดีกรมปศุสัตว์	ประธานกรรมการ
รองอธิบดีกรมปศุสัตว์ ฝ่ายสัตวบาล	รองประธานกรรมการ
ผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์สัตว์	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองสัตว์รักษา	"
ผู้อำนวยการกองคลัง	"
หัวหน้างานโค	"
หัวหน้างานกระบือ	"
นายสัตวแพทย์ถวัลย์ วรรณกุล	"
นายสนั่น จุลกัทธนะ	กรรมการและเลขานุการ
นายผดุง ลุ่มเตชะ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3. คณะอนุกรรมการบริหาร แบ่งเป็น

3.1 คณะอนุกรรมการบริหารส่วนกลาง

คณะอนุกรรมการบริหารส่วนกลางของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ มีหน้าที่ดังนี้

- ก) สัดหาเงินและโค กระบือจากผู้ที่มีสิทธิทำรา
- ข) สัดซื้อโค กระบือสำหรับใช้ในโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อ
เกษตรกร ตามพระราชดำริ
- ค) สัดสรรโค กระบือให้แก่เกษตรกรตามที่เกษตรกรได้ขอผ่านคณะ-
อนุกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่น
- ง) ติดตามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- จ) สัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเสนอคณะกรรมการบริหารเป็น
ประจำทุกเดือน
- ฉ) งานอื่น ๆ ที่คณะกรรมการบริหารจะมอบให้

คณะอนุกรรมการบริหารส่วนกลาง ประกอบด้วย

ผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์สัตว์	ประธานอนุกรรมการ
นายสุพจน์ ศรีนิเวศน์	อนุกรรมการ
หัวหน้างานโค	"
หัวหน้างานกระบือ	"
นายสัตวแพทย์ถวัลย์ วรรณกุล	"
นายสำนึก จุลกทัพพะ	อนุกรรมการและเลขานุการ
นายผดุง ลู่เตยยะ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3.2 คณะอนุกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่น

คณะอนุกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่นของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร
ตามพระราชดำริ มีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ

- ก) การให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร

คณะอนุกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่คัดเลือกเกษตรกรที่
ยากจนที่จะขอรับความช่วยเหลือจากธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ รวมทั้ง

การตัดหาผู้ค้าประกัน การตัดทำสัญญา การเก็บเงิน และการควบคุมดูแล เพื่อให้เกษตรกรที่มาขอรับความช่วยเหลือได้ปฏิบัติตามระเบียบของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ และการรักษาโค-กระบือที่นำมาใช้ในโครงการให้คงไว้เป็นสมบัติของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ จนกว่าจะได้มีการมอบให้เกษตรกร โดยให้ดำเนินการผ่านคณะกรรมการบริหาร และคณะอนุกรรมการบริหารส่วนกลาง

ข) การรับบริจาค

คณะอนุกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่รับบริจาคเงินและสัตว์ซึ่งผู้มีจิตศรัทธามอบให้ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยดำเนินการผ่านคณะอนุกรรมการบริหาร และคณะกรรมการบริหารของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

คณะอนุกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

ผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธานที่ปรึกษา
ประธานสภาจังหวัด	ที่ปรึกษา
คณะกรรมการจังหวัด	"
หัวหน้าสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ (ถ้ามี)	"
หัวหน้าสถานีพืชอาหารสัตว์ (ถ้ามี)	"
หัวหน้าสถานีผสมเทียม (ถ้ามี)	"
ปลัดจังหวัด	ประธานอนุกรรมการบริหาร- ส่วนท้องถิ่น
สมาชิกสภาจังหวัดในอำเภอ- ที่เกี่ยวข้อง	รองประธานอนุกรรมการ
สมาชิกสภาจังหวัดในอำเภอ- ที่เกี่ยวข้อง	อนุกรรมการ
กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านที่เกี่ยวข้อง	"
ปลัดจังหวัดอำเภอที่เกี่ยวข้อง	อนุกรรมการและเลขานุการ

วิธีดำเนินงาน

1. การรับบริจาค

ผู้มีจิตศรัทธาอาจละบริจาคเป็นเงินหรือโค-กระบือ โดยเสด็จพระราชกุศลในโครงการอย่างใดก็ได้ ซึ่งทางกรมปศุสัตว์จะให้ความสะดวกทุกประการในการรับบริจาค ผู้ที่จะบริจาคอาจติดต่อโดยตรงที่อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์สัตว์หรือติดต่อทางโทรศัพท์ หมายเลข 2526941, 2526943 หรือทางจดหมายที่ กรมปศุสัตว์ พญาไท กรุงเทพฯ หรือจะขอให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ไปรับบริจาคที่บ้านหรือที่ทำงานในวันและเวลาราชการก็ได้ ส่วนผู้ประสงค์จะบริจาคที่อยู่ในส่วนภูมิภาค ปศุสัตว์จังหวัดทุกจังหวัด หรือปศุสัตว์อำเภอทุกอำเภอที่ใกล้เคียงจะเป็นผู้ให้ความสะดวกในการรับบริจาค

1.1 กรณีบริจาคเป็นเงิน

เนื่องจากธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ได้รับเงินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้รับเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อโค-กระบือ และดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดีและรวดเร็วทันความต้องการของเกษตรกรผู้ยากจน จึงมีระเบียบปฏิบัติในการรับและเบิกจ่ายเงินไว้ ดังนี้

ก) การรับเงิน เมื่อได้รับเงินพระราชทานหรือเงินบริจาค ให้กองคลังนำเงินเข้าบัญชีเงินฝากของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ณ ธนาคารกรุงไทย แล้วรายงานให้ประธานคณะกรรมการบริหารทราบภายในกำหนดเวลา 7 วัน

ข) การรับบริจาคเงินส่วนกลาง

1) ให้ใช้ใบรับเงินบริจาคของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยกองคลัง เป็นผู้เก็บรักษาใบรับเงินบริจาค

2) ให้บุคคลต่อไปนี้ลงชื่อรับเงิน

ในกรณีรับเงินที่กรมปศุสัตว์

- ให้ผู้อำนวยการกองคลังหรือหัวหน้างานการเงิน เป็นผู้ลงชื่อรับเงินในใบรับเงินบริจาค

ในกรณีรับเงินนอกสถานที่

- ให้ผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์สัตว์หรือเลขาธิการ หรือผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการบริหารเป็นผู้ ลงชื่อรับเงินในใบรับเงินบริจาค และให้นำเงิน บริจาคส่งกองคลังทันที

3) เมื่อได้รับเงินบริจาคแล้ว ให้กองคลังดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ ก)

ค) การรับบริจาคเงินส่วนท้องถิ่น

1) ให้ใช้ใบรับเงินบริจาคของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยประธานคณะกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่น (ปลุ่สัตว์จังหวัด) เป็นผู้เก็บรักษาใบรับเงินบริจาค

2) ให้ปลุ่สัตว์จังหวัด หรือผู้ช่วยปลุ่สัตว์จังหวัด หรือปลุ่สัตว์อำเภอ ที่รับเงินบริจาค ลงชื่อรับเงินในใบรับเงินบริจาค

3) ในกรณีที่มีการบริจาคที่อำเภอ ให้ปลุ่สัตว์อำเภอที่รับเงินบริจาคมลงชื่อรับเงินในใบรับเงินบริจาค และให้รวบรวมเงินที่ได้รับบริจาคส่งปลุ่สัตว์จังหวัดภายในสิ้นเดือนทุกเดือน หากมีการรับเงินบริจาคเกินกว่า 5,000 บาท ให้รับนำส่งภายใน 3 วันทำการ

4) ให้ปลุ่สัตว์จังหวัดรวบรวมเงินดังกล่าวตามข้อ ข) และ ค) ส่งผ่านธนาคารกรุงไทย สาขาประจำจังหวัดนั้น ๆ โดยให้โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขาราชเทวี กรุงเทพมหานคร บัญชีกระแสรายวัน เลขที่ 6-01239-1 ภายในสิ้นเดือนทุกเดือน (ไม่เสียค่าธรรมเนียมในการโอน) แล้วรายงานยอดเงินบริจาคโดยละเอียดให้กองคลัง กรมปลุ่สัตว์ทราบ

5) ให้ปลุ่สัตว์จังหวัดจัดทำทะเบียนใบรับเงินบริจาค และใบรับเงินบริจาคที่ได้ใช้ไปหมดเล่มแล้ว ให้รวบรวมส่งกองคลัง

ง) การเบิกจ่ายเงิน

1) การเบิกจ่ายเงินจากธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร

ตามพระราชดำริ ครั้งละเกินกว่า 5,000 บาท จะต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารก่อน จึงจะเบิกเงินได้

2) การเบิกเงินจากรณาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ครั้งละไม่เกิน 5,000 บาท ให้อยู่ในดุลยพินิจของประธานคณะกรรมการบริหาร ส่วนกลาง

การเบิกจ่ายเงินทั้งสองกรณีดังกล่าว เมื่อดำเนินการเบิก จ่ายเงินแล้ว ให้กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการบริหารรายงานให้คณะกรรมการบริหารทราบ ในที่ประชุมประจำเดือนด้วย

ค) การตัดทำบัญชี

กองคลัง กรมปศุสัตว์ จะต้องจัดทำบัญชีควบคุมการใช้จ่าย เงินของรณาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ และทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำปี เสนอต่อคณะกรรมการบริหารภายในเดือนมกราคมของปีต่อไป

ในทางปฏิบัติ ผู้ที่บริจจาคเงินจะได้รับใบรับเงินบริจาคพร้อมหนังสือตอบขอบขอบคุณจากทาง กรมปศุสัตว์ (ดูภาคผนวก ข.) และทางกรมปศุสัตว์จะมีหนังสือไปยังรายชื่อเลขารการ (ดูภาคผนวก ข.) เพื่อขอให้มีความกราบบังคมทูลให้ทรงทราบในเงินที่ได้รับบริจาคมานั้น โดยปกติเงินที่ได้รับบริจาค จะยังไม่นำออกมาใช้จนกว่าจะถึงเวลาจำเป็นที่จะต้องนำมาซื้อโค-กระบือ เพิ่มเติม เนื่องจากจำนวน โค-กระบือที่มีอยู่ไม่เพียงพอ หรืออยู่ห่างไกลจากแหล่งฟักสัตว์ของรณาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยจะพิจารณาซื้อโค กระบือ ภายในจังหวัดที่ต้องการใช้เพื่อเป็นการประหยัด ค่าขนส่ง ถ้าในจังหวัดนั้นไม่มีโค กระบือจะต้องสั่งซื้อจากที่อื่นล้งไปให้หรือซื้อจากโค กระบือของกรม ปศุสัตว์ที่เหลือใช้

1.2 กรณีบริจาคเป็นโค กระบือ

การบริจาคโค กระบือจะเป็นขนาดใหญ่ เพศใด และจำนวนกี่ตัวก็ได้ แต่ เพื่อให้สัตว์ที่บริจาคสามารถนำไปใช้ในโครงการได้ โค กระบือที่บริจาคควรมีอายุระหว่าง 2-8 ปี

และจะต้องเป็นสัตว์ที่สมบูรณ์ ไม่ป่วยเป็นโรคหรือพิการ ถ้าผู้ประสงค์จะบริจาคยังไม่มีโค กระบือและ
 ไม่มีควาญขนานในการซื้อโค กระบือ อาจให้เจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ที่มีความชำนาญด้านนี้ช่วย
 เลือกซื้อให้ โดยปกติผู้บริจาคมักจะขอให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ไปช่วยทำการเลือกซื้อโค กระบือจาก
 โรงฆ่าสัตว์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยชีวิตสัตว์ไม่ให้ถูกฆ่าและยังได้โดยเสด็จพระราชกุศลอีกด้วย สิ่งหนึ่ง
 ที่ทางเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ปฏิบัติเป็นประจำคือ ยี้แฉงถึงข้อดีข้อเสียในลักษณะของโค กระบือที่จะบริจาค
 เพราะถ้าโค กระบือมีลักษณะไม่ดี ไม่สามารถนำไปใช้งานได้จะไม่แนะนำให้อาศัยสัตว์นั้น แต่ก็มีผู้บริจาคม
 บางรายเลือกซื้อโค กระบือจากโรงฆ่าสัตว์ด้วยความสงสัยและปรากฏว่าโค กระบือมีลักษณะไม่ดี ใ้
 งานไม่ได้เพราะอายุมากเกินไปที่จะใช้ทำงานได้ ทางธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราช
 ดำริ ก็จำเป็นต้องขอเปลี่ยนตัวโค กระบือนั้น

ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ จะนำสัตว์ที่ได้รับบริจาคดังกล่าวไป
 ฝากเลี้ยงไว้ที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ห้วยขวาง จังหวัดสระบุรี สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์หนองขวาง จังหวัด
 ราชบุรี และหน่วยงานอื่น ๆ ของกรมปศุสัตว์ที่มีลักษณะคล้ายกัน ทางสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์จะกักกันสัตว์
 ไว้ก่อนระยะหนึ่งประมาณ 15 วัน ถ้าสัตว์ไม่แสดงอาการผิดปกติแต่อย่างใด จึงจะถือว่าสัตว์นั้น
 ไม่เป็นโรค สามารถปล่อยให้อยู่ร่วมกับสัตว์ของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ
 ที่ทางสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เลี้ยงอยู่เดิมได้

เช่นเดียวกันกับการบริจาคเงิน ทางกรมปศุสัตว์จะมีหนังสือตอบขอบคุณมอบให้กับผู้บริจาค
 โค กระบือ และมีหนังสือเวียนไปยังรายเลขาธิการ เพื่อขอให้มีความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวให้ทรงทราบโดยไม่มียกย้า

2. วิธีการให้บริการ

ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ภายใต้การดำเนินงานของ
 กรมปศุสัตว์และตัวแทนผู้รับมอบอำนาจจากกรมปศุสัตว์ (ตามหนังสือมอบอำนาจ แบบ ธคก.3)
 (ดูภาคผนวก ข.) ได้แก่ ปศุสัตว์จังหวัด ปศุสัตว์อำเภอ ได้แบ่งวิธีการให้บริการเป็น 4 ประเภท
 คือ

- 1.1 การให้เข้าซื้อผ่อนส่งระยะยาว
- 1.2 การให้เข้าเพื่อใช้งาน

1.3 การให้ยืมเพื่อทำการผลิตลูกโค กระบือ

1.4 การยืมใช้งาน

1.1 การให้เช่าซื้อผ่อนส่งระยะยาว

ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ จะจัดหาโค กระบือมาจำหน่ายให้กับเกษตรกรที่ยากจนที่ต้องการจะมีโค กระบือ เป็นของตนเอง โดยให้เกษตรกร ผ่อนส่งในระยะเวลา 3 ปี ไม่เสียดอกเบี้ยและให้จ่ายชำระค่าเช่าซื้อเป็นรายปีหรือรายงวด เพราะ เกษตรกรไม่มีรายได้เป็นประจำทุกเดือน จะมีรายได้ต่อเมื่อเก็บเกี่ยวพืชผลได้แล้ว ซึ่งปกติปีละครั้ง หรือสองครั้ง ทางกรมปศุสัตว์กำหนดให้ปศุสัตว์จังหวัดและปศุสัตว์อำเภอมีหน้าที่เก็บค่าเช่าซื้อส่ง ให้กรมปศุสัตว์ กำหนดสถานที่ที่จะนำสัตว์ไปให้ และรับผิดชอบดูแลเรื่องสุขภาพของสัตว์

1.2 การให้เช่าเพื่อใช้งาน

เกษตรกรที่ไม่มีโค กระบือใช้งานเป็นของตนเอง อาจจะมาติดต่อ ขอเช่าโค กระบือจากธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ไปใช้งานได้ ทาง ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ จะพิจารณาให้เช่าในราคาถูก และเช่น เดียวกับการให้เช่าซื้อทางกรมปศุสัตว์ได้กำหนดให้ปศุสัตว์จังหวัดและปศุสัตว์อำเภอมีหน้าที่เก็บเงิน ค่าเช่ารายปีส่งให้กรมปศุสัตว์ (ถ้าเกษตรกรมีเงินจะชำระก่อนกำหนดในสัญญาก็ได้) กำหนดสถานที่ ที่จะนำสัตว์ไปให้ และรับผิดชอบดูแลเรื่องสุขภาพของสัตว์

1.3 การให้ยืมเพื่อทำการผลิตลูกโค กระบือ

บริการประเภทนี้มุ่งหวังให้เกษตรกรที่ยากจนได้เป็นเจ้าของลูกโค- กระบือ โดยทางธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ จะให้ยืมแม่โค กระบือไป ผสมพันธุ์และไม่คิดค่าบริการ ทั้งนี้ผู้ยืมจะต้องแบ่งลูกโคหรือลูกกระบือที่เกิดมาคนละครั้งกับธนาคารโค- กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยลูกตัวที่ 1,3,5,..... ฯลฯ จะเป็นของธนาคาร ส่วนลูกตัวที่ 2,4,6,..... ฯลฯ จะเป็นของเกษตรกรผู้ยืม

1.4 การยืมใช้งาน

เป็นการให้ยืมโค กระบือไปใช้แรงงานโดยไม่คิดเงิน วัตถุประสงค์ใช้ในกรณีที่เห็นว่าเกษตรกรนั้นยากจนมากจนไม่สามารถเสียค่าเช่าโค กระบือได้หรือเกษตรกรที่เคยเป็นทหารผ่านศึกซึ่งยากจนเช่นกันจนไม่สามารถจะช่วยเหลือตนเองได้จริง ๆ ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ก็จะให้ความช่วยเหลือ โดยจะพิจารณาเป็นกรณีพิเศษเป็นราย ๆ ไป

3. ระเบียบการขอรับความช่วยเหลือ

กรมปศุสัตว์ได้กำหนดระเบียบการขอรับความช่วยเหลือของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ไว้ดังนี้

3.1 เกษตรกรหรืออดีตทหารผ่านศึกที่ยากจน หากต้องการ

- ก) เข้าซื้อฟ่อนส่งโค กระบือ หรือ
- ข) เข้าโค กระบือ เพื่อใช้งาน หรือ
- ค) ยืมเพื่อการผลิตลูกโค กระบือ

ให้ติดต่อได้ที่ปศุสัตว์อำเภอ นายอำเภอหรือปศุสัตว์จังหวัดที่อยู่ในท้องที่ของตน และจะต้องมีค้ำประกัน (ซึ่งอาจจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ที่เชื่อถือได้) มาค้ำประกันกับธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ตามสัญญาของกรมปศุสัตว์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องราวจะเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่นและส่วนกลาง และจะแจ้งให้ผู้ขอรับความช่วยเหลือทราบในเวลาอันควร เพื่อจัดทำสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาเช่าเพื่อใช้งานหรือสัญญายืมเพื่อการผลิตลูกโค กระบือ

3.2 เกษตรกร หรือ ทหารผ่านศึกที่ยากจนไม่สามารถจะช่วยเหลือตนเองได้จริงๆ อาจติดต่อขอรับความช่วยเหลือขอยืมโค กระบือไปใช้งานได้ โดยธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ จะได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกมาพิจารณาให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษเป็นราย ๆ ไป โดยผู้ขอยืมจะต้องทำสัญญาตามแบบของกรมปศุสัตว์ (ขณะนี้ยังไม่มีการจัดทำสัญญาการยืมใช้งาน)

4. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเกษตรกรที่สมควรได้รับความช่วยเหลือจากรณาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

เนื่องจากเกษตรกรที่ต้องการขอความช่วยเหลือจากรณาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ มีเป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันรณาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ยังไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง เพราะโค กระบือที่ได้รับบริจาคยังมีจำนวนไม่มากพอและจำเป็นต้องแบ่งสรรให้กับทุกจังหวัด ดังนั้นเพื่อความเป็นธรรมกับเกษตรกรที่ต้องการขอความช่วยเหลือ ทางรณาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ จึงมอบให้คณะกรรมการคัดเลือกเกษตรกรผู้ยากจนในแต่ละท้องที่ ซึ่งประกอบด้วย นายอำเภอ ปลัดตัวอำเภอและผู้ใหญ่บ้าน ทำการพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรผู้ยากจนที่มาติดต่อขอรับความช่วยเหลือเป็นอันดับแรก โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

- 4.1 ต้องเป็นเกษตรกรที่มีฐานะยากจน
- 4.2 มีความประพฤติดี และขยันขันแข็งในการทำงาน
- 4.3 ไม่มีที่นาเป็นของตนเอง หรือมีไม่เกิน 10 ไร่ และยังมีฐานะยากจน เพราะมีบุตรมากและยังช่วยงานไม่ได้
- 4.4 ไม่มีโค กระบือ เป็นของตนเอง
- 4.5 ประกอบคุณงามความดีให้แก่ประเทศชาติ เช่น เคยเป็นทหารผ่านศึก

คณะกรรมการคัดเลือกเกษตรกรผู้ยากจนจะจัดทำบันทึกการคัดเลือกตามแบบ รคก.1 (ดูภาคผนวก ข.) เรียงลำดับความสำคัญของเกษตรกรที่สมควรจะได้รับความช่วยเหลือจากมากที่สุดไปจนน้อยที่สุด เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารส่วนกลาง พิจารณาอนุมัติจัดสรรโค กระบือให้กับเกษตรกรที่เสนอมานั้นอีกครั้งหนึ่ง



รูปประกอบที่ 3 เกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือและเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ที่อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง



รูปประกอบที่ 4 เกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือและปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี ที่อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

การดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ นับตั้งแต่ได้มีการจัดรายการขอรับบริจาคทางสถานีวิทยุวีซีแอล 9 อลัมท. เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2522 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2524 ปรากฏยอดทรัพย์สินที่ได้รับบริจาคทั้งสิ้นดังนี้

ก. เงิน	ในธนาคาร	1,704,566	บาท
ข. สัตว์	โค	78	ตัว
	กระบือ	189	ตัว

สำหรับการจัดสรรสัตว์เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ยากจน ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ได้เริ่มดำเนินการเมื่อประมาณต้นปี 2524 นี้เอง โดยในปีแรกที่เริ่มดำเนินการนี้จัดสรรให้เฉพาะกระบือเพื่อให้เกษตรกรผู้ยากจนเข้าเพื่อไถงานเท่านั้น เพราะมีเหตุผลคือ

1. กระบือเป็นที่นิยมใช้แรงงานในการทำนามากกว่าโค
2. ทางธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ไม่แน่ว่าสัตว์ที่ได้รับบริจาคมาจะไถงานได้หรือไม่ เพราะถ้าสัตว์ที่เกษตรกรได้ไปไถงานไม่ได้ ก็อาจขอเปลี่ยนตัวใหม่หรือเลิกเข้าได้
3. ทางธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ไม่แน่ว่าเกษตรกรที่ได้สัตว์ไปจะมีความรักในสัตว์นั้นจริงหรือไม่ การให้เข้าเท่ากับเป็นการทดลองให้เกษตรกรเลี้ยงดูสัตว์ก่อน เขาจะได้ตัดสินใจดีกว่า ต้องการเลี้ยงสัตว์นั้นไว้เป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าเกษตรกรต้องการได้สัตว์ไว้เอง ทางธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ก็ให้โอกาสเปลี่ยนจากการเข้าเป็นการเข้าซื้อได้
4. ยังไม่มีเกษตรกรผู้ยากจนแสดงความจำนงขอรับความช่วยเหลือในด้านการใช้แรงงานจากโค แต่แสดงความต้องการกระบือเป็นจำนวนมาก

จังหวัดที่ได้รับจัดสรรกระบือให้เข้าเพื่อไถงาน มีดังนี้ : ปราจีนบุรี 46 ตัว ลักลนคร 40 ตัว สุพรรณบุรี 8 ตัว ระยอง 26 ตัว และบุรีรัมย์ 18 ตัว รวมเป็นกระบือทั้งสิ้น 138 ตัว

และเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2524 ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ได้จัดส่งเงินไปให้กับคู่สัตว์จังหวัดกระบี่ จำนวน 5,300 บาท เพื่อซื้อกระบือเพศเมีย 1 ตัว มอบให้เกษตรกรผู้ยากจนยืมเพื่อการผลิต 1 ราย

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาประมาณ 1 ปี ผู้วิจัยพอจะสรุปปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยประมวลจากการสอบถามเจ้าหน้าที่ของธนาคารโค-กระบือฯ ทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านกำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

ในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในส่วนกลางเป็นเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์มีจำนวนเพียง 3 คน ซึ่งแต่ละคนก็มีงานประจำที่จะต้องปฏิบัติอยู่ในความรับผิดชอบอีก ส่งผลทำให้

1.1 การดำเนินงานไม่รวดเร็วเท่าที่ควร

1.2 การขยายงานเป็นไปได้ยาก แม้จะมีสัตว์ที่ได้รับบริจาคเป็นจำนวนมากก็ตาม เพราะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในส่วนท้องถิ่นยังไม่เข้าใจถึงวิธีดำเนินงานดีพอจำเป็นต้องได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง

1.3 การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปไม่ว่าจะเป็นผู้ประสงค์จะบริจาคสัตว์หรือเกษตรกรที่ต้องการขอรับความช่วยเหลือเข้าใจถึงวิธีการของธนาคารโค-กระบือฯ เป็นไปอย่างไม่มีทั่วถึง

2. ปัญหาด้านการเบิกจ่ายเงิน

วิธีการเบิกจ่ายเงินของธนาคารโค-กระบือฯ เพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต้องปฏิบัติตามระเบียบราชการซึ่งมีขั้นตอนมาก ทำให้เกิดความล่าช้า ไม่คล่องตัว โดยเฉพาะในกรณีเร่งด่วนอาจทำให้ไม่ทันต่อความต้องการได้

3. ปัญหาด้านวิธีคัดเลือกเกษตรกรผู้ยากจน

เท่าที่ผ่านมาปรากฏว่าในบางท้องที่มีความมุ่งยากในการคัดเลือกเกษตรกรผู้ยากจนที่สมควรได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารโค-กระบือฯ เนื่องจากมีเกษตรกรผู้ยากจนเป็นจำนวนมาก แต่จำนวนโค กระบือที่ได้รับสมัครมีจำนวนน้อยจึงไม่สามารถช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง

และเกษตรกรมักโต้เถียงกันเองว่า ใครจนกว่ากัน ใครสมควรได้รับความช่วยเหลือก่อน ซึ่งเป็นปัญหาแก่เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่คัดเลือกเกษตรกรผู้ยากจน

4. ปัญหาด้านการจัดหาผู้ค้าประกัน

เนื่องจากตามระเบียบของธนาคารโค-กระบือฯ กำหนดให้ต้องมีผู้ค้าประกันการขอรับความช่วยเหลือในแต่ละประเภท ทำให้เกษตรกรผู้ยากจนมีความลำบากในการหาผู้ค้าประกัน เพราะผู้ค้าประกันมักไม่กล้าเสี่ยงค้าประกันให้กับเกษตรกรผู้ยากจน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ายังมีหนี้สินอีก ทั้ง ๆ ที่เกษตรกรรายนั้นอาจเป็นผู้สมควรได้รับความช่วยเหลือในลำดับต้น ๆ

5. ปัญหาด้านการเก็บค่าเช่ากระบือ

แม้ว่าในปี 2524 ทางธนาคารโค-กระบือฯ ยังไม่ได้ดำเนินการเรียกเก็บค่าเช่ากระบือ เพราะยังไม่ครบกำหนดตามที่ระบุไว้ในสัญญาว่า และคาดว่าจะเริ่มเก็บค่าเช่าได้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2525 เป็นต้นไป การติดตามเก็บค่าเช่ากระบือนี้มีความสำคัญต่อความสำเร็จของธนาคารโค-กระบือฯ ค่อนข้างมากประการหนึ่ง เพราะจะได้นำเงินที่เก็บได้มาใช้ในการดำเนินงานต่อไป ดังนั้นธนาคารโค-กระบือฯ ควรตระหนักถึงปัญหานี้ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาไว้ล่วงหน้า